

MARGIT-CRÈME

a főrangú hölgyek kedvenc szépség szere, az egész világon el van terjedve. Páratlan hatású szőrszálak és kiváló hatású pár óra lefolyás alatt észlelhető. Mivel a Margit-crème utánozók és hamisítják, tessék eredeti védjeggyel ellátott dobozt elfogadni, mert csak ilyen készítményt vállal a készítő vállalkozás felelősségét.

A Margit-crème ártalmatlan, mert csak természetes készítmény, amely a kőlföldi nagy szőrszálakat készíti. — Ára kis üvegy 4 K, nagy üvegy 8 K. Margit-szappan 5.00 kor. Margit-pozár 3. — kor.

Gyártja: **FÖLDES KELEMEN** laboratoriuma, Aradon. Kapható minden gyógyszertárban, Hátszár- és drogegyesületben.

MOLY TAMÁS

könyvek:

- Három novella ..... 3 K 30 f
- Az igaz élet ..... 3 K 30 f
- A jött-ment ..... 5 K 50 f
- Vörösbegy ..... 8 K 80 f
- Box ..... 9 K 90 f

Kaphatók: **LAMPEL R.** könyvkereskedés (Wodianer F. és Fial) r.-t.-nál Budapest, VI., Andrassy-út 21. sz.

Francia parfümök Cour de Jannette, Chelavie de Orsay, Quel que fleur, Ambra Antique, Batschari, Lorigan Ideal, Tallpán, 14—K. Rézsa bonafide, Chypre, Kátró mákvirág, Ibolya, Orzóna, Gyöngyvirág, Akácis, Orchidea parfümöt 9—koronáért dekanként, utánvétellel.

GROSS ANTAL kivitelező háza, Budapest, VIII. ker., József-körút 23. sz. főemelet. Csalált és díszes üvegek raktáron.

Hajnövesztő, amilyen még nem létezett. Rövid idő alatt új hajat növeszt és megakadályozza a hajhullást, megőrzi a korai serülést és az ősz hajaknak eredeti színét visszaadja. Egy hónap alatt fényes eredmény. Ára 15 és 20 K. **BOTÁR Z. REGINA** kozmetikai műintézet. Budapest, VII. ker., Ruzsák-körút 34. I. em. Arcsápolás, arczsülés és villanymasszázs egész nap.

Alapítva 1910-ben. **HALTENBERGER BÉLA, Kassa.** Ruhafestés, vegytisztítás, gallértisztítás. A gyár teljes üzemben van. Gyász esetben ruhafestés feketére és egyenruhák tisztítása soronkívül.

Elsőrendű hagyomány, jól összerott, erősen kiselőző, egy- és kétkezes gyökös fajta **szőlőoltványok.** Továbbá, mindenütt jó sikerrel telepíthető, elsőrendű garancia! Hoxermentes Nova-féle hami fehér és külön vörös gyümölcsű dűgyökérzetű, rendkívül kifojódott magantermő **szőlővesszőkből** Kettőmillió darab mérsékeltén olcsó árak mellett kerülnek eladásra, új árjegyzéket kívánatra díjmentesen küld. Csak: **„NOVA”** szőlővessző- és szőlőoltványtelep kezelésére. **ARAD, Szabadság-tér 10.**

KULTURA ÉS TUDOMÁNY

új kötete:

FAGUET EMIL

A KONTÁRSÁG KULTUSZA

Szerkesztette és jegyzetekkel kísérte **SZÁNTHÓ GYULA** dr.

A nagyhirű francia szociológus kritikai, szociálpolitikai és erkölcsbölcseleti könyve

Ára kötve 10% felárral 8 K 80 f

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

Kapható minden könyvkereskedésben.

Kinek van használt hanglemezeje?

Régi vagy törött hanglemezeket, míg az anyaghiány tart, legmagasabb áron veszünk vagy cserélünk

WÁGNER

országszerte elismert elsőrendű magyar hangszer és beszélőgépek nagyáruháza
Budapest, VIII. József-körút 15
Fiók: IX., Ráday-utca 18. sz.

|| **Óvás!** Figyeijen a **«WÁGNER»** névre, hogy máshoz be ne tévedjen!
Beszélőgépek 1500— koronáig. Arjegyzék ingyen.

VASÁRNAPI UJSÁG

9. SZÁM. 1919. (66. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ **HOITSY PÁL** BUDAPEST, MÁRCZIUS HÓ 2.
Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Egyes szám ára 1 Kor. Előfizetési feltételek: Egészévre — 48.— korona, Félévre — 24.— korona, Negyedévre — 12.— korona. Kalföldi előfizetésekre a postailag megállapított viteldj is csatolandó.

AZ ELSŐ MEGVÉLT JELKÉPEZŐ OSZLOP BEVERÉSE A FÖLDSZTANDÓ FÖLDEKBŐL ÖSSZEHORDOTT EMLÉKHALMON. (Antal János rokkant katona, ki elsőnek kapott földet, a kép baloldali szélén áll Károlyi Mihály mellett).

A FÖLDSZTÁS ÜNNEPÉLYES MEGKEZDÉSE KAÁL-KÁPOLNÁN.

SZÓNOKI EMELVÉNY A KÁPOLNAI HONVÉDEMLÉK ELŐTT.

AZ ELSŐ FÖLDOSZTÁS.

Kápolna, 1919 február 23.

A birtokpolitikai reformról szóló néptörvény gyakorlati végrehajtását február 23-án, az elmúlt vasárnapon kezdték meg a hevesmegyei Kápolna községben. Itt jelent meg elsőnek az a bizottság, a mely hivatva van névjegyzékbe foglalni a felosztásra kerülő birtokokra igényt tartó földnélkülieket és Antal Jánosnak hívják azt a harmincz esztendő rokkant katonát, a kinek nevét és igényét Károlyi Mihály, a magyar népköztársaság ideiglenes elnöke elsőnek írta be sajátkezűleg az igényjogosultak listájába.

A földosztás első aktusa természetesen díszes ünnepség keretében történt meg. A népköztársaság elnöke Berinkei Dénes miniszterelnök, Buza Barna földművelésügyi, Szabó István népgazdasági, Garami Ernő kereskedelemügyi, Vass János vallásügyi miniszterek, valamint Halász Lajos, Csizmadia Sándor, Szemző Ernő, Rác Gyula és Mayer János államtitkárok társaságában személyesen utazott el Kápolna községbe, a melynek határában most felosztásra kerül Károlyi Mihály hatalmas ősi birtoka is. Kápolnán magán nincs birtoka Károlyi Mihálynak, itt az egrí érsekség közel ezerkétszáz holdas birtoka terül el, a kápolnaiak között ezt a birtoktestet fogják parcellázni.

Az ünnepséget, a mely a földosztás gyakorlati végrehajtásának a szimbóluma volt, a kápolnai piac téren, a felbuzgó honvéd

oszlopnál tartották meg. A kápolnai csata emlékére emelt obelisk körül emelvény volt, erről az emelvényről beszéltek az ünnepség szónokai: Károlyi Mihály, Berinkei Dénes, Buza Barna, Csizmadia Sándor, Szabó István és azok, a kik a vendégeket üdvözölték: Mayer János, a kinek itt van birtoka, továbbá László Gyula, Hevesmegye alispánja, Petrik Jenő az egrí járás főszolgabírája, Krisztián Imre, a kápolnai kisgazdák vezére és Csorba Mihály verpeléti bíró.

A kik ott voltunk, éreztük, hogy egy más világba csöppentünk bele. Éreztük, hogy ez a Magyarország nem az a Magyarország már, a melyik volt még öt esztendővel ezelőtt. Éreztük, hogy igaza van Károlyi Mihálynak, a mikor azt mondja, hogy a magyar forradalom október harminczegyedikén kezdődött meg, de az új Magyarország alapkövét itt rakták le, február huszonharmadikán, délben, a 48-as honvédek emlékére emelt kápolnai oszlop előtt. A szónokok valamennyien a földbirtokreform óriási jelentőségét méltatták. Károlyi Mihály arról beszél, hogy a kormány akkor, a mikor földhöz juttatja a földnélküli magyar népet, egy hatalmas repülőgépet küld a magasba, de ennek a repülőgépnak a szárnya: a magyar nép izmos karja. Ettől az izmos kartól függ, hogy mozgásban tudjuk-e tartani a repülőgépet. Ennek az izmos karnak többet kell dolgozni ezután, de ez a munka most már a magyar népek termel gyümölcsöket. Csak ha ez a munka eredményeket

produkál, akkor lesz az alkotás teljes és maradandó. A manátt nem szabad az égből várni. Ha minden ember nem dolgozik többszörös erővel, akkor az alkotás rombadól és a romok maguk alá temetik a magyar népet, olyan romok alá, a melyből teljes erővel támad fel újra a reakció.

Berinkei Dénes miniszterelnök azt mondta, hogy a nagy átalakuláshoz és a nép boldogulásához nem elég az, hogy valaki jogot kapjon, ezt a jogot meg is kell tudni tartani, de a jogot csak úgy lehet megtartani, ha a mások jogát is tiszteletben tartjuk. Buza Barna földművelésügyi miniszter hosszú és mindvégig lelkesítő beszédében azt hangoztatta, hogy most, mikor a magyar föld igazán hazája lesz a föld népének, kétszer annyit kell termelni, mint termeltünk ennek előtte. A magyar föld a legjobb földje az egész világnak. Más országoknak sokkal rosszabb földje van, mégis más országok földje többet termel. A magyar népet négy esztendőn keresztül hajszolták azért, hogy az elkergetett dinasztának új országokat szerezzen meg és rabigába hajszolt idegen nemzeteket. A háborút elvesztettük és vesztélyben forog még a saját országunk is. Nem szereztünk semmit. Ha azonban kétszer annyit fogunk termelni, mint a mennyit termeltünk ezelőtt, akkor szereztünk magunknak egy új országot, nagyobbá tettük a hazát.

Buza Barna beszéde alatt a fekete keszkenős asszonyok könnyezni kezdtek, nagyon meghatotta őket a beszéd.

A következő szónokok: Csizmadia Sándor államtitkár, Szabó István népgazdasági miniszter a birtokpolitikai törvény jelentőségéről beszéltek, Rác Gyula államtitkár pedig az emelvényhez szólította Antal János rokkant katonát, a ki a hozzá intézett kérdésekre elmondotta, hogy harmincz esztendő, a harczterén lábtörést szenvedett, három gyermeke van, se háza, se földje nincs, ezelőtt mint földmunkás dolgozott az egrí érsekség uradalmában. Ezeket az adatokat maga Károlyi Mihály vezette be abba a kimutatásba, a melyen összeírják a családi kisbirtokokra igényt tartók földnélkülieket.

A mikor ezzel a munkával készen voltak, az egész társaság a szobor mellé vonult, a hol az egrí érsekség földjéből körülkerített kis dombot készítettek el és ebbe a földhányásba verte bele Károlyi Mihály köztársasági elnök és a miniszterek azt a faczölöpöt, a mely hirdetni fogja hosszú időnkig, hogy a rettenetes világegés után, az Urnak ezerkilencszázötvenkilencedik esztendejében februárius havának huszonharmadik napján, egy esős vasárnap délelőttjén megkezdtek Magyarországon, Hevesvármegye egrí járásában, Kápolna község határában az ezer holdas érseki latifundium felosztását a földnélküli és sánta Antal Jánosok között.

Paál Jób.

BERINKEI MINISZTERELNÖK BESZÉL A NÉPHEZ.

FRACCAROLI A «CORRIERE DELLA SERA» MUNKATÁRSA
(A balról számított negyedik alak.)

A FÖLDOSZTÁS MEGKEZDÉSE KAÁL-KÁPOLNÁN

SZÍNHÁZ.

— Hevesi Sándor: Császár és komédiás;
a Nemzeti Színházban.

Hevesi Sándor új drámája a kitűnő szerzőnek minden eddigi színpadi munkája közül a leghatásosabb s általában modern drámáinakunknak egyik legmagasabb színvonalú terméke. Erőteljesen gondolkodó, rendkívül művelt író szól belőle, a ki nagyszerűen ismeri a színpadot, a színészmesterség kifejező eszközeit, a közönséget, számol is velük, de ezzel nem szállítja le saját színvonalát.

A téma is igen gazdag és sok jó alkalmat nyújt. Diocletianus római császár kora a milieu: a nagy római birodalom már bomlásnak indult egész világrendjével együtt, gyökereiben rája el egy vele ellentétes princípium, a kereszténység, a mely minden ellenintézkedés ellenére folyton terjed, most már az alsó néposztályokból feljut a trón számolyáig, megbontja a hadsereg fegyelmét és közvetlenül fenyegeti a császári hatalmat. Terjedése feltartóztathatatlan, mert olyan, mint a járvány, láthatatlan hajszálcsöveken, a levegőn át jut el az emberekhez s a kit egyszerűen inficiált, azt már nem téríti vissza sem okoskodás, sem hatalmi szó, a nagy világbirodalom minden hatalma tehetetlen vele szemben. Az anyagi hatalom tehetetlensége az eszmével szemben: ez a darab kiinduló pontja s ez mindjárt az intonálásánál színvonalra emeli. Bár a szerző a darab írásakor nem gondolhatott rá, véletlenül izgató aktualitást is nyer a darab a kor-milieu nek ezzel a beállításával, nincs, a ki észre ne vegye, hogy épen most valami hasonló jelenség megy végbe a világban: hatalmas konvulziók közt vajdudó erőlködések egy új világrend megteremtésére, a régi állami fogalmat megdönteni készülő mozgalmak, az alsó néposztályokból a felsőbe feláramló és realizáldni törekvő vágyak és akaratok, új világnézetek és fanatizmusok, a melyekkel szemben nem állnak hasonló kemény meggyőződések és minden életérték feláldozására való készségek.

Ezt a társadalmi motívumot a szerző összekapcsolja egy pszichológiai motívummal: a művész viszonyával meggyőződéséhez. Meggyőződés nélkül a művész arathat nagy sikereket, de csak alantarendű komédiás marad s az igazi művészen akarata ellenére is úrrá lesz a meggyőződés. Diocletianus császár,

GENESIUS (PETHES) ÉS CRISPUS (KÜRTI JÓZSEF).

a felvilágosult és a római kultúra tetőpontján álló uralkodó, nem hatalmi erőszakkal, fegyverrel és kánpaddal akar küzdeni a kereszténység ellen, hanem kapacitációval, az új hit propagandáját progandával próbálja elenyésztetni. Ismeri a színpad roppant hatását a lelkekre, ezt is fel akarja használni propagandája érdekében: megbízza Genesiust, az ünneplést színészt, írjon darabot a kereszténység ellen és játszsa el társulatával. Genesius vállalja a feladatot. Az eszmének azonban az a természete, hogy csak foglalkozni kell vele és beleragad az emberbe. Genesius a darab írása közben, irónakán, a keresztény rabszolga Crispusnak hatása alatt és a császár titkos keresztény lánya, Valéria iránt feltámadt szerelmében belsőleg megtér, pogány szkeptikusból hívővé lesz, szakít eddigi szerelmével, Helenával s a darab előadásakor, mikor paradisztikus mókából megkeresztelteti magát, csoda módon túlarad benne a hit, a keresztiséget valódinak érzi és extatikus hangú szóval hirdetni kezdi Krisztust a császár színe előtt. Ez a jelenet a darab tetőpontja, hatását Hevesi

kitűnően tudja kihasználni. A negyedik felvonás, a melyben a császár igérettel, rábeszéléssel, fenyegetéssel igyekszik eltéríteni Genesiust s mikor minden hasztalan, a fizikai üldözéshez folyamodik a keresztényekkel szemben, ez már csak befejezés, a logikai konkvencziák levonása.

Logikai konkvencziák — ezzel a szóval jutunk a darab jellemének lényegéhez. Hevesi nem inspirációval dolgozik, hanem logikával, nem a divináló költő, hanem az okos, művelt, jól számító író módja szerint. A darabjában minden megvan, kivéve azt, a mit csakis a poétai szellem tudna sugallni. A szavak, a melyeket a szereplők szájába ad, találok, hatásosak, elmések, mindaddig, a míg valami erősebb lelki indulat kifejezésére nem kerül a sor. Ilyenkor érezni, hogy a logika fölé emelkedést, az extázis szárnyalását nem tudja pótolni az írónak sem okossága, sem komolysága. A harmadik felvonás nagy befejező jelenete például a maga helyzeti energiájánál fogva igen erősen hat, de Genesius szavai, a melyeket a vallásos megszálottság lelki állapotában mond, halványak, kigondoltak s ezért szárny nélküliek. Hasonlót éreztünk a második felvonás szerelmi jeleneteiben s mindenütt másutt, a hol a szenvedély, a nagy belső megindulás világító szavait vártuk és csak határos retorikát kaptunk. S az nemcsak a dikcióban van így, hanem a darab egész belső strukturájában, a szereplő személyek összekapcsolásában és egymással való surlódásában is. Az a párhuzamosság, melyet az író az alakok közt teremt, mindegyiknek van az ellenpárton megfelelője, magyarázza a darabot, de néha nagyon is magyarázza és a párhuzamos alakok közötti összefüggés többnyire szándékoltnak, belsőleg nem eléggé motiváltnak látszik, a mi meglevenítetttségük rovására megy. Igazán eleven csak Crispus alakja, ez Kürti József személyesítésében mintha a martirologiából lépett volna ki.

A főszereplő Pethes, valamint a többiek is: Gál, Barthos, Mihályfi, Hajdu József, Paulay Erzsi, néha Aczél Ilona is mindenképen megcsinálják, a mit a szerző akart, s nem az ő hibájuk, ha nem mindig érezzük az előadás közben az élet fanyar ízét. Külön ki kell emelnünk Sugárt, a ki egy udvari ember szerepét mozdulatban, beszédében igazán meglevenítő művészettel játssza. Ez az új színész valóban erőgyarapodása a színháznak.

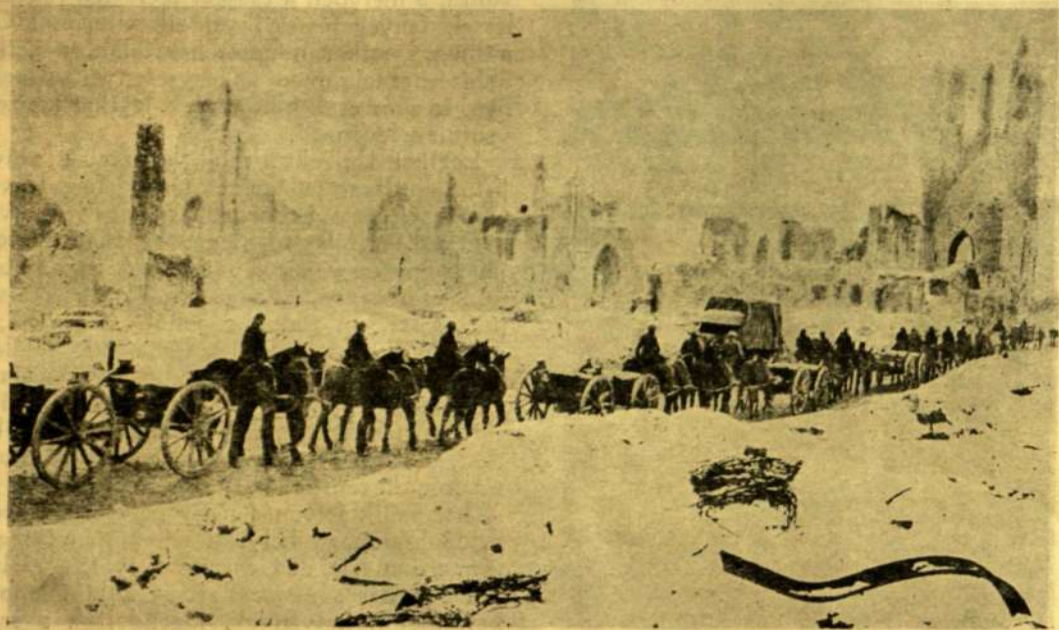
Schöppflin Aladár.

HELENA (PAULAY ERZSI)

DIOCLETIÁN CSÁZÁR (GÁL GYULA).
HEVESI SÁNDOR «CSÁZÁR ÉS KOMÉDIÁS»

VALÉRIA CSÁZÁRI HERCEGNŐ (CS. ACZÉL ILONA).

YPERN ROMJAI KÖZT.

ISTENÍTÉLET.

Elbeszélés. — Irta Ujvári Péter.

Messer Bernardo Capellót nem izgatták a világrejtelmek. Sokat tudott és sokat tanult, de szenvedély és lelkesedés nélkül. Ismerte az akkori idők problémáit, az új csapásra lendült autonómiát is valamennyire, de nem hitte, hogy a tudomány az az új állása jobb és megbízhatóbb, mint a régi, a mely középkori babonákkal csalta a világot. Onzó és közömbös volt, nagymértékben lusta is, egy ember, a kinek nem volt sem jóra, sem rosszra kifejtett hajlamossága és szeretni is csak unalomból szeretett.

Egy este, palotájának erkélyén könyökölve a szeretőjét várta. Mántua már ezüst fátyol alatt pihegett.

A csöndben közeledő lépteket hallott. Azt hitte, Julia jön és előre hajolt. A holdvilág egy magas nőalakra esett, Bernardo nem ismerte. Már éppen visszahúzódott volna, mikor a nő felsikoltott. Az árkádok alul tigrisszerű ugrással egy férfi robbant elébe és torkon ragadta.

— Oh, istenem, — könyörgött a nő — ne bánts. Hiszen már úgyse szeretsz.

Az ember nevetett, megvillantotta a törét és nyugodtan a lezuhanó asszony után hajolt. Keresztet vetett rá, sápadt arcát letakarta kibontott hajával, törét megtörölte, aztán eltávozott. A Miatyánkot mormolta áhitatosan.

Bernardo úgy nézte ezt az iszonyú jelenetet, mint a mihez neki tulajdonképen semmi köze sincsen. Nem is érdekelte talán, a gyilkosságok akkoriban napirenden voltak Mántuában. Az asszony reszkető könyörgése meg sem hatotta. Hütnelkedett, gon-

dolta, hát lakoljon érte. A férfi nyugalma azonban megrendítette. A hold rásütött az arcára és ő jól láthatta rajta a nemesrajzú és meg sem kuszált vonásokat. Csak a szeme fénylett nagy erővel. Mi lehetett ez a nagy tűz? A vad indulat tüze volt-e, vagy a gyönyörözés lobogott meg benne? Bernardo nem tudta.

Nagy bűnt, meztelenül, most látott először és sohse érzett izgalma gerjedt tőle. Ingerelte a fantáziáját és lusta vértelomsággal felkorbácsolta. Mintha mámorító balszamokat szívott volna magába.

Julia később a szobájában találta. Különféle ábrázolatok heverték az asztalon, koponya és szivmetszetek, ezeket tanulmányozta. A lány enyelgéseire rá se hederített.

— Megyek — fakadt ki a lány haragosan. — Hiszen már úgyse szeretsz.

Bernardo föl pattant, mintha megütötték volna. A meggyilkolt nő is ezt mondta. Julia mért mondja?

Különös fény gyuladt meg a szemében. Julia nem ijedt meg tőle, de a tekintet szokatlan kifejezést nem értette.

— Ejnye — duruzsolt — de furcsa vagy, Bernardo. Nem olyan vagy, mint máskor. Más vagy, Bernardo.

Bernardo intett: — Más vagyok, magam is azt hiszem. Gyilkolni láttam.

— Azt az asszonyt, talán, a ki itt a házad előtt fekszik?

— Azt.

— Rokonod?

— Nem. Még csak nem is ismerem.

— Akkor hát, mit törödsz vele?

— Megölték.

— Ha sajnálsz, mondass misét érte. Én is megteszem.

— Ej — kedvetlenkedett Bernardo —

semmi közöm hozzá. Nem az asszony érdekel, hanem az ember. Sohse hittem volna, hogy valaki érdekeljen. Ez érdekel. Azaz — tette hozzá lassan — talán nem is ő, — hanem a bűne. A bűn általában.

Julia a fejét csóválta. — Te — fordult hozzá Bernardo hirtelen — volt-e neked valamikor olyan érzésed, a mely megriaszított? Kísértésid voltak-e már valamikor?

— Kísértése mindenkinek van. — Eh, nem azokat értem. Nagy bűnre gondolok, a legnagyobbra. Valami iszonytatóra.

Julia kíváncsian nézte. Bernardo szeme megint föllángolt.

— Azt hiszem — folytatta — az emberi életben ez a legnagyobb élmény. A mi energiát az ember kifejtteni képes, azt, úgy gondolom, akkor fejt ki, a nagy gonosz-tevések pillanatában. Csak azt nem tudom bizonyosan: állattá süllyeszti-e ez az energia-pazarlás vagy félistenné emeli fel?

Julia megiszonyodott.

— Félistenné! Bernardo, ez rettenetes. Ugy beszélsz, mintha hitetlen volnál.

Bernardo a vállát vonogatta:

— Hiszen tudom. A közönséges morál nem tűr ilyen beszédeket. De nem tehetek róla. Azt hiszem, lehetnek emberek, a kik emberi mivoltuk tudatára csak olyankor ébrednek.

— Olyankor? Mikor?

— Mikor gyilkolnak.

Julia fázni kezdett. A fogai is összevaczogtak.

— Megőrültél.

Bernardo mosolygott.

— Talán, de talán nem. Egyelőre csak az történt, hogy a morális és tudományos igazságok iránt megrendült a bizalmam és más igazságot keresek. Nem is igazságot keresek, hanem valóságot. Az igazságokban nem hiszek. Tökéletes igazságok nincsenek is. Az igazság, Julia, olyan, mint a vízcsepp: a szemnek kristályos és átlátszó, a valóság az, hogy ezer mikroba nyüzög minden igazságban. Nézd, az egyház, a tudomány azt hirdeti, hogy a bűn lealacsonyít és undorító. No hát én ma bűnt láttam, legnagyobb affektusában láttam és én bennem nem keltezt utálatot. Megnéztem a gyilkost és úgy láttam, hogy azt a bűntudat nem sújtotta le, hanem fölemelte inkább. Hiszen lehet, rosszul láttam, de az is lehet, hogy jól láttam. Annyi bizonyos, a vagyonom adnám oda, ha átérzhetném, a mit az a gyilkos érzett.

Julia összeborzadt. Bernardo észrevette. — Félzs tőlem? — kérdezte egy ólálkodó tekintettel.

— Félek tőled.

— Ne félj, ezek elméletek.

— De úgy beszélsz, mintha... mintha...

Nem merde kimondani iszonyú gyanuját. Bernardo kitalálta. Nevetett.

— Mintha gyilkolni tudnék, úgy-e, csak azért, hogy a lelkembe ereszthessem a bűn

orkánjait. Érdekes volna, nem tagadom és nem is volna utolsó dolog a tudomány szempontjából. A tudomány, látva belehatol a világrejtelmekbe, de az emberi lélek rejtelmeit nem ismeri. A mit a tudósok erről összeírnak, az csupa hipotézis. Hiszen nem is ismerhetik az agy minden funkcióját. Személyes tapasztalások alapján semmi esetre sem ismerhetik. A legélesebb lángelme sem tudhatja, hogy a gyilkos mit érez a gyilkosság percében. Nem ismerheti ennek a nagyon összesűrűsödött indulatrohannak az összetételét. Mennyi benne a gonosz indulat, mennyi az emberi? Mennyi benne a félelem, a magától való iszonyodás, a ki-elégült önzés megnyugvása és az állati gyönyörözés. Látod, eddig nem izgattak a lelki élet problémái, most izgattak. Mit gondolsz: egy nagy igazság kiderítése nem ér-e meg egy nagy bűnt?

Julia elrohant. Bernardo különös hangulata megfélemlítette.

Bernardo keveset aludt ezen az éjszakán. Mindig arra gondolt, hogy egy nagy igazság, olyan, a melyben nem nyüzögnek a hazugságok, mint a vízcseppben a mikrobák, megér egy nagy áldozatot. Megér az még egy nagy bűnt is. Csak néha, nagyritkán, csillant meg benne az a gondolat, hogy nem az igazság vonzza olyan iszonyú erővel, hanem a bűn. Ez a gondolat őt is megfeszítette.

Másnap hallotta, hogy a gyilkost letartóztatták. A herceghez ment és kérte, engedje meg, hogy azt a börtönében megfigyelhesse. Könyvet szeretne írni a bűn természetrajzáról, a gyilkos értékes adatokhoz juttatná. A herceg kinevette.

Bernardónak nem volt nyugta azóta. Az az éjszakai jelenet belefőnődött a lelkébe, hajszolta, ingerelte, új képzeteket gyújtott benne, egyszerűen lenyűgözte és megbűvölte.

A Juliával való viszonya nem szakadt meg ezután, de valami kényszeredtség jellemezte. Julia ritkábban jött és mindig csak rövid időre. A szerelme mintha meglanyhult volna.

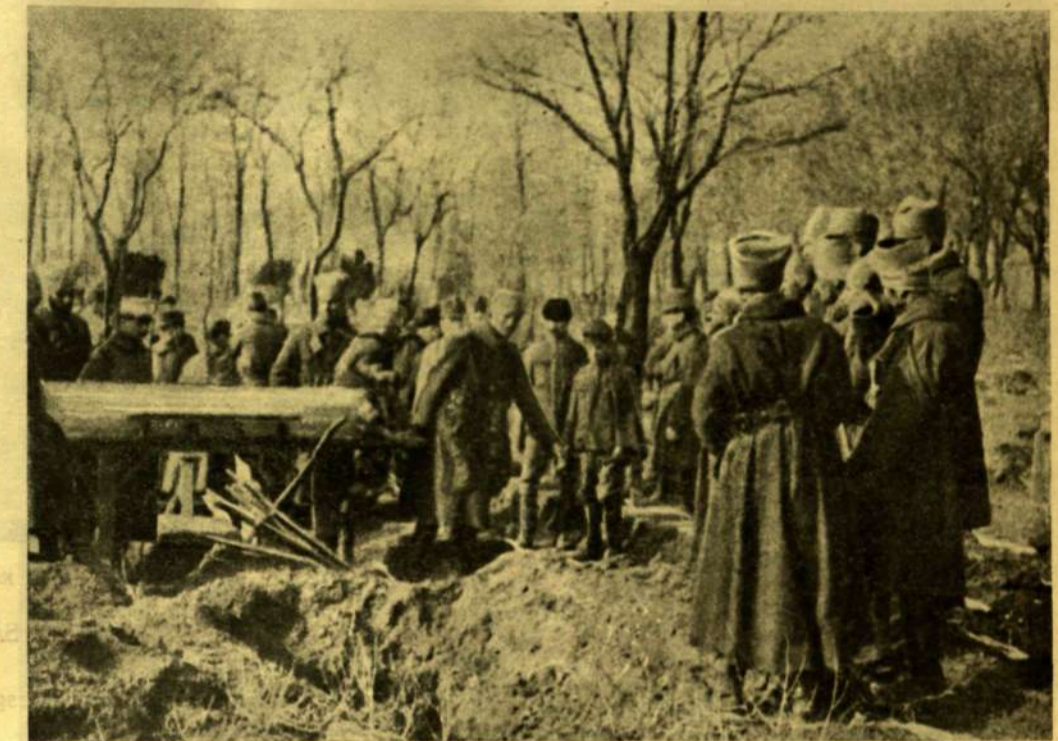
Bernardo eleinte nem vette észre a változást. Mikor észrevette, mosolygott rajta. Szerette Juliát, de nem nagyon szenvedélyesen. Másokat is szeretett már és azoknak is elszenvetde a hütlenségét. Nem is tett neki sohasem szemrehányást és gyanakodni csak akkor kezdett, mikor egyszer váratlanul egy elegáns nobile társaságában találta a lakásán.

A gyanu megmarkolta és nem eresztette el többet. Vad féltékenység gyötörte és egyszerre csak úgy érezte, hogy szenvedélyesen szereti Juliát és bosszú után szomjazik.

ÉNEKLŐ SPAHIK A SÍR MELLETT.

A BUDAPESTEN MEGHALT SPAHI TEMETÉSE.

A HOLTTETET A SÍRBA TESZIK.

— Megölöm — esküdzött alattomban.

Ez a hirtelen támadt gondolat megrázta. Másnap vacsorára hívta meg Juliát. Három billikom borral várta. Kettőbe mérget kevert. A három billikomot úgy állította, hogy maga sem tudta, melyik a mérgezett, melyik nem az. Ha ketten halnak meg, annál jobb. Ha ő megmenekül, akkor az igazsága annál bizonyosabb lesz.

Az akkori idők szelleme szerint semmiféle emberi igazságtételben nem volt annyi szigorú törvényesség, mint az istenítéletben. A kinek pöre volt, azt legszívesebben az istenítéletre bízta. Bernardo is az isteni beavatkozásra bízta az ő szerelmét. De vadjával a tudomány mögé rejtőzött. Maga előtt is tagadta, hogy vérbosszúra készült.

Julia eljött. Bernardo megkínálta a borral és ő is ivott.

Julia összerokkadt.

Bernardo csak megszédült, de összeszedte magát. Mellbefont karokkal állt a szoba közepén és komor szemmel nézte a holttestet és még komorabban önmagába nézett. Aztán lehajolt, karjaira emelte Juliát és egy nyugágyra fektette. Elefántcsont keresztre fonta a hideg ujjakat és fehér rózsával szórta meg a fehér halottat.

Aztán az asztalhoz vonzolta magát és írni kezdett.

— Én öltem meg Juliát. Szerettem, de megöltem, mert a tudományt még jobban szerettem. A bűn titkát kerestem, mert az igazságot kerestem. Emberek, a papok és tudósok hazudnak. A bűn nem fájdalmas, nem borzalmas, és nem is félelmetes. Itt fekszik előttem Julia és lelkismeretem nem háborog. Nem fájdalmat és nem borzalmat éreztem, hanem olyan gyönyört, a minőt még sohasem azelőtt.

A melle zihált és véres tajték habosodott az ajkán. A szeme homályosodni kezdett. Reszkető kézzel folytatta:

— Borzasztó kínok marcangolnak... A mérge a beleimet szaggatja... Már alig látok. A fülem is zúg. Julia úgy fekszik, mintha aludna. Nézem és nyugodt vagyok...

Az almáriom ebben a percben megregegett.

Bernardo megrángatózott. Iszonyat és retentő félelem kúszott ki meredt szemének tekintetéből. Az almáriom felé nézett. A receség megborzasztotta. Feje az írás fölé bukott. Az ujjai alig bírták már a tollat, de még tovább írt:

— Julia, hazudtam. Nem igaz, nem igaz. Semmi sem igaz abból, a mit írtam. Félek, Julia... Nem a mérge tépi a beleimet, hanem a rettegés... És nem a mérge ölt meg engem, hanem a bűn, a mely megreszégített...

Többet nem írhatott. Meghalt.

A KORHOZ.

— Ó, szörnyű bálvány, millió halottól vehes. Idő előtt elhalt világok romja, Te káros inda, mely lelkem befonja, Te óriás mindent szorító czombja: Ugy állok előtted, mint gyermek, Kinek játékát a szél elseperte.

Már nincsen semmim: minden torz kezdedbe, Ki nem nőtt szép álmaim leteperve, Fülem csak szörnyű zúgásodat hallja: Minden tiéd egy roppant hamvvederbe!

Ó, ifjúság, gyönyörű ifjúságom: Ehes gyomroddnak sírva felajánlom. Dal, melódia, édes ezüst forma Széttaposva fetregenek a porba: Könny, unalom, bánat, szívem szerelme Mind ott senyednek pusztító tüzedbe.

— És most hozom, — hogy oltárodra vessem — Szegény kis életem. — Fogadd kegyesen.

Kelen László.

ELPUSZTÍTOTT VÁROSOK A NYUGATI HARCZTÉREN. — EGY ÖZVEGY ASSZONY HÁZA ROMJAI ELŐTT SOISSONSBAN.

POGÁNY JÓZSEF BESZÉL A KATONÁKHOZ.

POGÁNY JÓZSEF, A KATONAI TANÁCS ELNÖKE MEGBESZÉLÉST TART A TISZTEKSEL.

KATONAI SZEMLE A CSEH FRONTON, RÉTSÁGNÁL.

A FÖLD HALÁLA.

Regény. (Folytatás.)

Irta id. Rosny J. H. — Fordította Laky Margit.

Nem kellett megismételné szavait. Arva és Eré ismerték a veszélyt: magukkal ragadták kicsinyeiket, mialatt Targ áttanulmányozta a tájat. Az oázis csak tűrhető átalakulásokat szenvedett. Az orkánok alig néhány házat tépáztak meg és csak néhány hangfogót vagy hullámterjesztőt romboltak össze. A gépek és energiafejlesztők legnagyobb részének érintetlennek kellett lenni. Főleg a két erősen megsérült arkumtartály érdekelte az őrt, a ki tudta, hol vannak. A mikor szemébe tűntek, eleinte nem mert hozzájuk közeledni. Szívét félelem szorította össze. Végre rászánta magát és odalépett.

— Érintetlenek! — kiáltott föl az elfogultság egy nemével. — Két évre vagyunk el látva vízzel. Most pedig keressünk magunknak hajlékot.

Hosszas járkálás után egy földnyelvet választott ki nyugaton, az oázis körfala mellett. A vasdelejesek itt csekély számban voltak: néhány nap alatt tudnának védőkörlőt állítani.

Két tágas lakást találtak, melyeket megkíméltek a meteorok.

Targ és Arva körüljárták a nagyobbikat. A burorok és műszerek jó karban voltak még, csupán finom porréteg lepte el őket. Mindenfelől valami szubtilis községet érzett az ember.

Bélepve az egyik szobába, mélységes lehangeltség fogta el a látogatókat: az arkumágyon két hulla feküdt egymás mellett. Targ és Arva hosszasan szemlélték a békés alakokat, melyekben nemrég még az élet lakott, melyeket öröm és fájdalom remegtetett meg...

Mások a lemondás leczkijét tanulták volna meg ebből, — ők keserűséggel és borzadállyal eltelve, megacézolták erejüket a küzdelemre.

Eltüntették a holttesteket és Eré-t a gyermekekkel elhelyezve, kiirtották néhány vasdelejes-csoportot. Azután elfogyasztották első ebédjüket az új földön.

— Bátorság! — mormolta Targ. — Volt egy pillanat az Örökkévalóság mélységében, a mikor egyetlen emberpár élt csak a földön. Egész fajunk tőlük eredt! Mi erősebbek vagyunk ennél a párnál, mert ha azok elveszték volna, az egész emberiség elvész. Itt többen meghalhatnak, a nélkül, hogy rombadöntene minden reményt.

Igen, — sóhajtott Eré — de akkor víz borította a földet!

Targ határtalan gyűlölettel tekintett rá.

Nem találtuk-e már egyszer föl a vizet? — kérdezte egész halkán.

Mozdulatlan maradt. Szemét mintegy elvakította a belső álmadozás. De végre magához tért:

— A míg a lakást elrendezitek, megvizsgálom segédforrásainkat.

Össze-vissza járta az oázis minden zúgát, fölböcsülte az Egyenlítőlakók hátrahagyta készleteket, meggyőződött az energia-fejlesztők, gépek, röpülőök, hangfogók és hullámterjesztők működéséről. Előtte volt az Utolsó Emberek ipari kincse, minden ujjászületést elősegíteni készen. Egyébként Targ ide is magával hozta a Vörös Földekről technikai könyveit és följegyzéseket meg emlékekben gazdag naplóját. A vasdelejesek jelenléte zavarólag hatott rá. Ilyen helyen félelmetes tömegekben halmozódtak föl: elegendő volt néhány percig megállania, hogy érezze tompa munkájukat.

— Ha leszármazóik lesznek, — álmadozott az őr — a küzdelem rettenetes lesz!

Igy jutott el az oázis déli vége felé. Egyszerre földbe gyökerezett a lába: egy mezőn, a hol hajdan gabona hullámzott, észrevette azokat a hatalmas alkatú vasdelejeseket, melyeket a Mély Források melletti sivatagban fedezett föl. Szíve összeszorult. Hideg fuvallat csapta meg tarkóját.

XIII. A pihenő.

Az örökös örvény egymásután nyelte el az évszakokat. Targ és övéi tovább folytatták életüket. A puszta világ fenyegetéssel vette őket körül. Nemrég, a mikor még a Vörös Földeken laktak, már lehangozta őket ezeknek a sivatagoknak szomorúsága, a honnan az Emberek pusztulását jelentették. De akkor még felebarátaik ezrei foglalták el velük együtt az utolsó menedéket. Most sokkal nagyobb volt a szenvedésük: parányi nyomát képezték már csak a hajdani életnek.

Egyik földsarokból a másikig, valamennyi síkságon, hegységen, a bolygó minden részecskéje ellenségessé vált, azon a másik oázison kívül, a hol az euthanázia ragadta el azokat a teremtményeket, a kik lemondtak már minden reményről.

A kiválasztott területet védőfállal vették körül, kijavították a víztartályokat, összegyűjtötték és elraktározták az élelmiszereket. Targ gyakran indult fölfedező útra Eré vagy Arva társaságában a sivatagban. A teremtő vizet keresve, az őr mindenütt összehalmozta a hidrogéntartalmú anyagokat. Hanem ez bizony ritkán akadt. A hidrogén, a mit ropant tömegekben szabadítottak föl az emberiség fénykorában és akkor is, a mikor a természetes vizet mesterséges vízzel akarták helyettesíteni, csaknem eltűnt. Az évkönyvek szerint a legnagyobb rész protoatomokra bomlott föl és szétszóródott a bolygóközi terekben. A másik rész pedig rosszul meghatározott visszahatások folytán hozzáférhetetlen mélységekbe húzódtott vissza.

Targ mégis elég ilyenemű anyagot gyűjtött össze, hogy észrevehetően növelje velük a vízkészletet. De ez csak kisegítő eszköz lehetett.

Főleg a vasdelejesek foglalkoztatták Targ-ot

Itt valósággal nyüzsgöttek. Ennek okát magyarázta meg, hogy az oázis alatt csekély mélységben, jelentékeny tartalék *finomított* vas volt. A talaj és a környező síkság egy halott város fölé borult. A vasdelejesek annál nagyobb távolságról vonzották a földalatti vasat, minél erősebb testalkatuk volt. Az utóbb érkezők, melyeket Targ Harmadkorbelieknek nevezett el, fölteve, hogy időt fordítottak rá, ilyenképp nyolcz méternél nagyobb távolságból is tudtak működni. E mellett a fém eltolódása következtében idővel hézagok képződtek a talajban, a hová a Harmadkorbeliek befűrták magukat. A többi vasdelejes hasonló, de összehasonlíthatatlanul gyöngébb hatást gyakorolt. Ezek különben sohasem szálltak le két-három méternél nagyobb mélységbe. A Harmadkorbelieknél Targ csakhamar megállapította, hogy lehetőségekben nem igen volt határ: olyan mélyen szálltak le, a mennyire csak a hézagok megengedték.

Különleges intézkedésekkel kellett megakadályozni, hogy a vasdelejesek föl ne tűnjék az a földet, melyen a két család lakott. A gépek a körfal alatt tárnákat ástak, melyeknek oldalfalait arkummal bélelték ki és kátránnyal vonták be. A sziklán nyugvó gránit-czementoszlopok biztosították a boltzatok szilárdságát. Ez a hatalmas munka több hónapig tartott: a hatalmas energia-fejlesztők, a hajlékony és finom gépek lehetővé tették, hogy fáradság nélkül hajthassák végre. Targ és Arva számításai szerint a műnek harmincz esztendőn át kellett ellentámlania a vasdelejesek pusztításainak, még az esetben is, ha azok módfelelt elszaporodnának.

XIV. Az Euthanázia.

Hála a hidrogéntartalmú anyagok pótlásának, a vízkészlet három év után alig fogyott meg. Szilárd készletek még bőviben voltak és maradt belőlük a többi oázisban is. Hanem forrásnak nyomára seholsem akadtak, bár Arva és Targ fáradhatatlanul kutatták át a sivatagot roppant távolságokban.

A Vörös Földek sorsa nyugtalanította a menekültek lelkét. Egyik-másik gyakran beleszólt a Nagy Hangfogó kagylójába. Senki sem felelt. A fivér és nővér több ízben elkalandoztak az oázisig, de a kérelhetetlen törvény miatt nem mertek földrészállani, csak fölöttébe lebegtek. Egyetlen lakos sem méltatta figyelmre jelenlétüket. Látták, hogy az euthanázia bevégezte művét. Sokkal többen haltak meg, semmint a szabály követelte volna. A harminczadik hónap felé alig maradt már húsz főnyi lakosság. * * *

Egy őszi reggel Arva és Targ útra keltek. Azon a kettős úton akartak haladni, mely emberemlékezet óta kötötte össze a Futóhomok Oázisát a Vörös Földekkel. Utközben Targ kissé megváltoztatja majd az irányt, hogy fölkereshessen egy tájat, mely egy

előbbi utazása folyamán nagy benyomást tett rá. Arva az egyik menedékállomáson várja. Könnyen beszélgethetnek, mert Targ magával vitt egy mozgatható hullámterjesztőt, mely ezer kilométernél nagyobb távolságból is fölvette és továbbította a hangot. Épúgy, mint előbbi kutatásai alatt, érintkezésbe léptek Erével és a gyermekekkel, szintúgy az oázis összes hangfogóival és a jó karban tartott megállóhelyekkel.

Semminemű veszély sem fenyegette Eré-t, azokon kívül, melyek oly magasan fölötté álltak az emberi energiának, hogy Eré sem kockáztatott többet, mint Targ és Arva.

A gyermekek fölserdültek. Bölcseségük, mely époly korán kifejtett, mint az Utolsó Embereknél mind, alig különbözött a felnőttektől. A két idősebb, Manó egyik fia és az ő egyik leánya, tökéletesen kezelte már az energiákat és a készülékeket. A vasdelejesek vak vállalkozásai ellen folytatott küzdelemben férfiszámba mentek. Biztos atavizmus vezette őket. Targ mégis hosszú órákon át ügyelt a föl előző este a családi telepre. Minden rendben volt.

Indulás előtt a két család összegyűlt a röpülőgépek mellett. Ez, mint minden nagy utazásnál, megható pillanat volt. A horizontális viláosságban ez a kis csoport képviselt minden emberi reménységet, minden életvágyat, a tengerek, mezők, városok minden régi energiáját. Azok, a kik a Vörös Földeken lézengtek még, fantomok voltak már.

Targ hosszú, szeretetteljes pillantással ölelte körül a maga és Arva fáját. Eré átruházta leányára a szöke fajok viláosságát. A két arany-fej csaknem összeért. Milyen üdőség áradt belőlük!... mennyi mély és gyöngéd legenda!

A többiekben is, noha arcuk sötétbarna volt és hajuk szénfekete, valami sajtóságos fiatalág lüktetett. — Targ égő tekintete vagy Manó boldogságra való képessége.

— Ah! — kiáltott föl, — mily nehéz elválni tőletek! De a veszély sokkal nagyobb volna, ha együtt utaznánk!

Valamennyien jól tudták, még a gyermekek is, hogy a szabadulás kiinn vár rájuk, a sivatag valamely rejtelmes zúgában. Azzal is tisztában voltak, hogy az oázist, életük központját nem hagyhatják magára. Egyébként nem érintkeztek többeszer is egymással naponkint a hangfogók révén?

— Induljunk! — szólt Targ.

Az energiák könnyű zaja hallatszott a gépek szárnyai közül. A röpülőök fölemelkedtek és alakjuk mindjobban fogyott a gyöngyház- és zafirfényben úszó reggeli levegőben. Eré látta, a mint eltűntek a látóhatáron. Fölsóhajtott. A mikor Targ és Arva nem voltak többé mellette, a fatalizmus súlyosabban nehezedett rá. A fiatal asszony félenken járta körül tekintetét az oázison. Kicsinyeinek minden mozdulata fölbresztette nyugtalanságát. És mily furcsa! Olyan veszélyektől félt, melyek nem voltak már erről a világról valók. Nem az ásványoktól vagy a vasdelejesektől tartott, egyre csak attól rettegett, hogy ismeretlen emberek jelennek meg

LESZERELT ANGOL KATONÁK ÉJJELI SZÁLLÁSA EGY LONDONI TEMPLOMBAN.

előtte, emberek, a kik a lakatlan mérhetlenség mélyéről jönnének...

A hajdani ösztönök ez a sajtóságos fölelevenedése néha mosolyra készítette, de néha borzongás futott rajta végig, főleg, a mikor az éjszaka fekete hullámai elborították a Futóhomok Oázisát.

Targ és útítársnője szédületesen hasították a levegő árját. Szerették a sebességet. A sok utazás sem tudta belőlük kioltani azt az örömet, hogy daczolhatnak a térrel. A komor bolygót mintegy legyőzték. Látták előnyomulni rémes síkságait, zordon szikláit. A hegyek mintha rájuk rohantak volna, hogy megsemmisítsék őket. De legkisebb mozdul-

latt legyőzték a szakadékokat és a borzalmas hegyormokat. A rettenetes, hajlékony és engedelmes energiák egészen halk zizegést hallattak, — a hegy már mögöttük volt és a könnyű röpülőgépek megint leszálltak a sivatagok felé, a hol bizonytalanul, nehézséssel, lassan fejlődtek a vasdelejesek. Mily szánalmasoknak és nevetségességeknek látszottak! De Targ és Arva ismerték titkos erejüket. Ők voltak a győzők. Előttük volt az idő és számukra a dolgok összeváltak homályos akarattal. Leszármazóik egy napon bámulatos eszméket szülhetnek és csodálatos energiákat hajthatnak rabigájukba...

Targ és Arva így határozták, hogy először

CSOPORTOSULÁS A NÉPSZÍNHÁZ-UTCA 16. SZ. HÁZ ELŐTT, A HOL A FEBRUÁR 20-IKI BUDAPESTI ZAVARGÁSKOR A RENDŐRÖKET LELŐTTÉK.

KATONAI AUTOMOBILOK JÁRTAK BE BUDAPEST UTCAIT A FEBRUÁR 20-IKI ÁLTALÁNOS SZTRÁJK NAPJÁN.

a Vörös Földekig mennek. Szenvedélyes vágy hajtotta őket felebarátaik utolsó lakhelye felé. Ebbe a vágyukba félelem, gyötörődés, mélységes szeretet és bánat is vegyült. Valami finoman gyöngéd ígéretet láttak abban, hogy rajtuk kívül él még néhány emberi lény. Ha ők is eltűnnek végül az örökös éjszakában, a bolygó még gyászosabb lesz, a sivatagok még iszonyúbbak, még tágasabbak.

Az egyik állomáson töltött rövid éjszakai pihenőjük után, az utasok beszélgetést folytattak a hangfogó révén Eré-vel és gyermekeivel. Nem annyira azért, hogy megnyugtassák magukat, mint inkább egyesülni óhajtottak családjukkal a téren át. Azután tovább röpültek az oázis felé. A nap dereka előtt érkeztek oda.

Ugy látszott, hogy az oázis semmit sem változott. Ép olyanak bontakozott ki a távcső lencséjében, a minő akkor volt, a mikor elhagyták. Az arkum-lakások villogtak a napfényben, fölűntek a hullámterjesztők erkélyei, a motorok és röpülőgépek hanggárjai, az erőátviteli készülékek, a kolosszális vagy kicsiny gépek, azok az eszközök, melyek nyomrövidítő és mezők, a hol az utolsó növények is kivesztek... Mindenütt megmaradt az emberi nem hatalmának és ügyességének nyoma. Az első jelle kiszámíthatatlan erők szabadulhatnak föl, azután lejjá zottan, ropant munkát teljesíthetnek. És ennyi segédforrás ép olyan haszontalan maradt, mint a végtelen éterben reszkető sugár! Az ember tehetetlensége alkatában rejlett: a vízzel

együtt született és azzal együtt is semmisült meg.

A röpülőgépek néhány percig még az oázis fölött lebegtek. Egészen kihaltak látszott. Egyetlen férfi, egyetlen nő, egyetlen gyermek sem mutatkozott a házak küszöbén, az utakon vagy a miveletlen mezőkön.

Ez a magány megdermesztette a látogatók lelkét.

— Meghaltak volna végül? — mormolta Arva.

— Meglehet! — felelt Targ.

A röpülőök oly mélyen leszálltak, hogy csaknem horzolták a házak tetejét és a hangfogók erkélyét. Egy halott város csöndje és mozdulatlansága volt ez. A könnyű levegő még a port sem kavarta föl. Csupán a vasdelejesek csapatai mozogtak lassan.

Targ végül elszánta magát. Leszállt az egyik erkélyre és megrezgettette egy hullámterjesztő a transzmutátorját. Hatalmas hívás verődött vissza kagylóról-kagylóra.

— Emberek! — kiáltott föl hirtelen Arva.

Targ tovább röpült. Egy ház küszöbén két személyt pillantott meg. Néhány percig habozott, megszállta őket. Bár az oázis lakói már csak szálnalmas csapatot képeztek, Targ mégis a maga Faját látta bennük és tisztelte a törvényt. Ez be volt vésvé lénynek minden porcikájába. Mélységesnek látszott előtte, mint maga az élet, félelmetesnek és védelmezőnek, végtelenül bölcsnek és sértetlennek és mivel örökre száműzte a Vörös Földekről, meghajolt előtte.

Még a hangja is reszketett, a mikor kér-

dést intézett azokhoz, a kik most jelentek meg:

— Hányan élnek még az oázisban?

A két ember fölemelte fejét. Sápadt arcukat sajtóságot derű sugározta be. Az egyik azután így felelt:

— Otten vagyunk még... Ma este mi is megszabadulunk!...

Az ör szíve összeszorult. Az övét keresztvező tekintetekben fölismerte az euthánázia ködös fényét.

— Leszállhatunk? — kérdezte alázatosan. A törvény számú bennünket.

— A törvénynek vége! — mormolta a másik férfi. — Megszűnt abban a pillanatban, a mikor bevettük a nagy gyógyszer...

A hangok zajára három másik élőlény is megjelent: két férfi és egy fiatal asszony. Valamennyien mámorosan tekintettek a röpülőgépekre.

Targ és Arva földreszálltak.

Rövid csönd támadt. Az ör sóváran vizsgálta utolsó felebarátaikat. A halál már rájuk tette kezét. Semmiféle ellenszer sem gyógyhatna le az euthánázia gyöngéd mérget...

A nő egy egészen fiatal teremtés, volt a legsápadtabb az öt közül. Tegnap még előtte állt a jövő, ma öregebb volt, mint a százéves asszony.

Targ fölkiáltott:

— Miért akartak meghalni? Elfogyott hát a víz?

— Mít törődünk a vízzel! — susogta a fiatal nő. — Miért élünk tovább? Miért éltek őseink is? Megfoghatatlan örület ösz-

Kedves neje boldog lesz, ha
Diana-pudert
vesz neki!

tönözte őket évezredek át arra, hogy szembeszálljanak a természet határozatával. Meg akarták örökíteni a fajt egy olyan világban, mely nem volt már az övék. Belenyugodtak a tengődésbe is... csupán azért, hogy el ne tűnjenek a föld színéről... Miképpen követhetjük siralmas példájukat?... Hisz' oly édes a halál!

Lassú, tiszta hangon beszélt. Szavai rettenetes fájdalmat okoztak Targ-nak. Testének minden paránya lázongott az ilyen lemondás ellen. Az a békés öröm, a mi a haladókarczán tündökölt, érihetetlen maradt előtte.

Mégsem szót semmit. Mi jögen kísérelné a legkisebb keserűséget is vegyíteni halálukba, a mikor ez a halál elkerülhetetlen volt?... A fiatal asszony lehunyta szemét. Gyöngye lelkesültsége lelohadt, lélegzete másodpercéről-másodpercére lassúbbodott és egy arkum-falhoz támaszkodva ismételte:

— Oly édes a halál!

— Közéleg a szabadulás! — mormolta az egyik férfi.

Azután valamennyien elhallgattak. A fiatal asszony elterült a földön. Már alig lélegzett. Egyre növekvő sápadtság ömlött el arczán. Azután egy pillanatra fölnyitotta szemét és szánakozó gyöngédséggel tekintett Targ-ra és Arvá-ra.

— A szenvedés örülete lakik önökben, — hebegte.

(Folytatása következik).

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A riport. Radó Imre új író, tudunkkal első nagyobb munkája az a regény, a melyet most *A riport* címmel adott ki. A regény egy kalandor spekuláns bankárról szól, a ki pénzért megvesz a szüleitől egy szép fiatal színésznőt, egy becsületes újságíró szerelmét. Az újságíró bosszút forral, várja az alkalmat, a mikor tönkre teheti a bankárt s mikor ez egy nagy tözsei spekuláció tetőpontján a legválságosabb helyzetben van, lecsap rá egy leleplező cikkkel, rendőrkézzel juttatja, a leányt pedig elveszi feleségül. Ez a nem épen bonyolult történet jól van elbeszélve,

hol szatirizáló, hol meg temperamentumos hangon, az író érdeklődést tud kelteni története és emberei iránt: előadásában néha olyan szavakat és mondásokat talál, a melyek meggyőznek róla, hogy tud írni. A vonalak vezetésében nem egészen biztos, alakjainak nincs állandó profilia, úgy hatnak, mint a tökéletlenül fölvetett mozgó-film alakjai, néha egy percze élesen, felismerhetően mutatkoznak meg, hogy aztán egy fordulattal elhomályosuljanak vagy elrajzolódnak. A regény azonban így is megállja a helyét a mai termelésben s azt a kálitást nyújtja, hogy írójával még találkozni fogunk s ekkor az első kísérlet tanulságai alapján, már teljes készséggel fog lenni állani.

Villámlások. Szabó Endre e cím alatt gyűjtötte össze forradalmi verseit egy csinos kötetben. Erdemes költőnek nem most, alkalmilag lett forradalmár, már a hetvenes években pengett olyan hurokat, a melyek az akkori közhangulatban igen éles forradalmi hangot jelentettek, s a mi különösen figyelemre méltó, forradalmár szemlének volt erős szociális íze már akkor, a mikor a szociális problémák nálunk alig foglalkoztatta még az elméket. Sújtó szatirával ostromozta közállapotainkat, az öregebb nemzedéknek ő a legélesebb szatirikusa. Versgyűjteménye érdekes bizonyítéka annak, hogy az a szellem, a mely ma kiróbbant a magyar életben, már ott lappangott évtizedek óta a hamu alatt s néha meg is mutatta magát egy szikrával, egy lángnak a kilobbanásával. A kötet a Franklin-Társulat kiadása, ára 8 korona.

A pornografiáról tartalmas füzetet adott ki a magyar könyvkiadás régi derék munkása, Wiesner F. Emil. Munkáját még 1913-ban olvasta fel a Budapesten tartott nemzetközi könyvkiadói kongresszuson. Érdekesen, a kérdés pontos ismeretével tárgyalja a pornografa mélyelleni harcot, józansággal s az e kérdésben igen gyakori túlzások nélkül állapítja meg a kiadó teendőit a pornografia körüli eljárásban. Fejtegetéseit a könyv szerete inspirálja, a mi a kis munkának legrokonzenesebb vonása.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Kéry Gyula, a Petőfi-Társaság volt titkára és a Petőfi-ház igazgatója. Kéry körülbelül nyolcz évvel ezelőtt betegedett meg, a mikor súlyos leki megrázkódtatáson ment keresztül. Újságíró volt, mint a Petőfi-

Társaság titkára pedig igen fontos és értékes Petőfi-relikviákat szerzett a Petőfi-ház részére. Nagyobb irodalmi munkásságot csak a Petőfi-irodalom terén fejtett ki. Az elhunyat a kerepesi-uti temetőben helyezték örök nyugalomra a főváros adományozta diszírthelyen. — *Simonffy Emil*, a debreczeni városi zeneiskola igazgatója, 73 éves korában. — *Neumann Lajos* magánzó 78 éves korában, Komáromban. — *Sóvári Sódórány Kálmán* 71 éves korában, Salgótarjánban. — *Szeless Adorján* volt hírlapíró, nyug. pénzügyminiszteriumi tisztviselő 61 éves korában, Budapesten.

Özv. *Bosnyák Gusztávné* szül. Szalay Józsa 80 éves korában, Zalaegerszegen. — Özv. *Szabó Pálné* szül. Darsi Juliánna, volt tiszakeresényi ref. lelkész özvegye 68 éves korában, Tiszakeresényben.

Szerkesztői üzenetek.

Románcz. Mi nem találjuk a románczot olyan nagyon bájosnak, inkább banálisnak és fogyatékosan megírtnak.

Fogolytábor éjszakája. Vannak benne jól megírt sorok s az egészen van átélte íze, csak a nyelvénél nincs színe és a részleteket nem tudja úgy összekomponálni, hogy egész álljon össze belőlük.

Főhász. Jó szövből fakadó, nagyon kezdetleges kis apróság, a nyilvánosság elé nem való.

KÉPTALÁNY.

A Vasárnapi Ujság 2-ik számában megjelent képtalány megfejtése: *A merre én járok, követ a bábánat.*

Felelős szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Vármegyeeu. 11.

Lapkiadó tulajdonos: Franklin-Társulat IV., Egységtan-utca 4.

FOGAK és teljes fogcsorok szájpótlás nélkül, a gyökerek eltávolítása fölételeget. Szpecialista fog-és szájbetegségeken.

FOG -tömések, arany fogkoronák és aranyhídak, tartós porcelán- és aranytömések, tés évi jóállással.

FOG -huzás teljes érzéketlenítéssel; hasznavehető, régi fogcsorok átalakítottak. Viddétek egy nap alatt kiéllégtetnek. — Mérsékelt árak.

Dr. HEGEDÜS JAKAB fogorvos, egyetemi orvostudor. Első Fővárosi Fogorvos Intézet, Budapest, VII., Erzsébet-körút 44. sz. I. emelet.

MATTONI-FELE
GISSHÜBLER
természetes égvényes SAVANYÚVIZ.

Hajnövesztő, amilyen még nem létezett. Rövid idő alatt dús hajat növeszt és rugakadályozza a hajhullást, megóvja a korai öszülést és az ősz hajnak eredeti színét visszaadja. Egy hónap alatt lényeges eredmény. Ára 15 és 20 K. **BOTÁR Z. REGINA** kozmetikai műintézet. Budapest, VII., Erzsébet-körút 34. I. em. Arézpótlás, aréngözlés és villanymasszázs egész nap.

Vasaló komplett K 110
Rechaud " " " 160
Főző " " " 95
" " " " 115
Faludi Henrik és Társa,
Budapest, V., Akadémia-utca 1. szám.

Elsőrendű hegyaljai, jól összeírt, erősen kifejlődött, egy- és két éves gyökerecske fajták.
szőlőoltványok. Továbbá, mindenütt jó sikerrel telepíthető, elsőosztályú garantiált sioxeramentes Nova-féle hazai fehér és külön vörös gyümölcsös dűgyökerecske, rendkívül kifejlődött magántermő szőlővesszőkből.
Kettőmillió darab mérsékeltlen olcsó árak mellett kerülnek eladásra, új árjegyzéket kívánatra díjmentesen küld. Östím: „NOVA” szőlővessző- és szőlőoltványtelep kezeléségre.
ARAD, Szabadság-tér 10.

KULTURA ÉS TUDOMÁNY

új kötete:

FAGUET EMIL

A KONTÁRSÁG KULTUSZA

Fordította és jegyzetekkel kísérte
SZÁNTHÓ GYULA dr.

A nagyhirű francia szociológus kritikái, szociálpolitikai és erkölcsbölcseleti könyve

Ára kötve 10% felárral 8 K 80 f

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

Kapható minden könyvkereskedésben.

Megjelent a
LA HONGRIE REPUBLICAINE
 (Quatrième année de la Revue France Hongroise)
 Előfizetési ár egy évre 40 K, fél évre 20 K.
 Előfizetéseket elfogad a szerkesztőség:
Budapest, IV., Semmelweis-u. 4.
 (Blockner hirdetési iroda) és Szeged, Pallavicini-u. 5.

Fiatalos, üde arczbőrt
 varázsol elő 10 nap alatt és eltávolít minden fejtörést, úgy mint
 miliumszort, pattanás, nárfafolt, ránc, orrvörösség, likacsos, hervadt,
 pettyes bőrt, a Dr. Kapszalag-féle szivószert. A kúra egyszerű,
 otthon végeshető, csakis feltűnés nélkül. Befejzése után az arcz-
 bőr ragyogó szépségben, gyermeki időségben és tisztaságban pom-
 pázik. 1 üveg 15—K. Diszkrét székfűtés utánvétellel. — Gyár:
HIVATYON & Co. — Székhely: **GROSS ANTAL**
 Budapest, VIII., József-körút 23. (Fülemel 1.)

**Szőlőoltványok,
 Gyümölcsfák,
 Díszfenyők.**

Delaware, Noach, Szászoros, Othello, Herbemont és
 más dírektermő, továbbá európai és amerikai sima és
 gyökeres vesszők legolcsóbb árban és legjobb minőségben
 beszerezhetők. Egy darab gyümölcsfa és díszfenyő 3 kor.

Képes árjegyzék ingyen!
SZÜCS R. T. Szőlőtelepe, BIHARDIÓSZEG.

ROZSNYAY PEPSIN BORA.

Kellemes ízű, kiváló jó hatása szer
**étvágytalanság, ren-
 detlen emésztés és
 gyomorgyengeség** ellen.

Étkezés közben véve, megóv
a gyomortherheléstől.
 Egy üveg ára 6 kor. 50 fill.

Kapható:
minden gyógyszertárban,
 valamint
ROZSNYAY MATYÁS
 Arad, Szabadság-tér.

UJDONSÁGOK!

TÖRÖK GYULA
A HALSZEMŰ HÁROM FIA
 A nemrég elhunyt kitűnő író
 legértékesebb és legművészebb novellái
 Ára 10% felárral 8 korona 80 fillér

SZABÓ ENDRE
 forradalmi versei
VILLÁMLÁSOK
 Ára 10% felárral 8 korona 80 fillér

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA.
 Kapható minden könyvkereskedésben.

Ha igazán kellemesen akar mulatni,
 hozassa meg a most legújabbban megjelent
„Ujvári telefonál”

ezimű kétoldalas, tréfás, kacagató hanglemezt.
 Ára: Hat darab ócska, lejá szort hanglemez.
 Ezen lemez pénzért nem kapható. — Ujvári Károly ezen
 lemezen ugyancsak megkacagatja hallgatóit. Elejétől
 végig holtra neveltető! Kizárólag csakis

WÁGNER
 Hangszeráruházában

Budapest, VIII., József-körút 15. sz.
Fiók: Ráday-utca 18. sz. alatt.
Telefon: József 35—92.

Óvás! Figyeljen a „WÁGNER” névre, hogy máshoz
 be ne tévedjen. Beszélőgépek 200—1500 koronáig.
 Árjegyzék ingyen.

A Vígsház felújította
MOLNÁR FERENCZ
LILIAM
 Egy csirkefogó élete és halála
 című darabját
 Ára 10% felárral 5 K 50 fill.
 A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA
 Kapható minden könyvkereskedésben.

MOLY TAMÁS
 könyvet:
 Három novella — 3 K 30 f
 Az igaz élet — 3 K 30 f
 A jött-ment — 5 K 50 f
 Vörösbegy — 8 K 80 f
 Box — 9 K 90 f
 Kaphatók: **LAMPEL R.** könyvkereskedése
 (Wodianer F. és Fiai) r.-l.-nál
 Budapest, VI., Andrassy-út 21. sz.

* RENDELÉSNEK SZIVESKEDJÉK LAPUNKRA HIVATKOZNI.

Hirdetések
 felvételnek

BLOCKNER I.
 hirdetőirodában

IV., Semmelweis-u. 4.

MAGYAR KÖNYVTÁR Szerkeszti **RADÓ ANTAL**

Új füzetek: 914—915. sz.
MOLNÁR JENŐ

A HARMADIK
ÉS EGYÉB TÖRTÉNETEK
 Ára 1 korona 20 fillér.

916—917. sz.
MIKSZÁTH KÁLMÁN

AZ AMERIKAI MENYECSCKE
 Regény-töredék
 Ára 1 korona 20 fillér.

A Lampel R. r.-l. kiadása. * Kapható minden könyvkereskedésben.

10. SZÁM. 1919. (66. ÉVFOLYAM.)
 SZERKESZTŐ **HOITSY PÁL**
 BUDAPEST, MÁRCZIUS HÓ 9.
 Szerkesztőségi iroda: IV. Vármeleg-utca 11.
 Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.
 Egyes szám ára 1 Kor.
 Előfizetési feltételek: Egészévre — 48.—korona
 Félévre — 24.—korona.
 Negyedévre — 12.—korona.
 Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
 állapított viteldij is esatolandó.

AZ ELNÖK ELLÉP A DÍSZSZÁZAD ELŐTT.
 KÁROLYI MIHÁLY KÖZTÁRSASÁGI ELNÖK LÁTOGATÁSA A SZÉKELY HADOSZTÁLYNÁL SZATMÁRON.